

Yayım Tarihi: 23.06.2022 - **Yazar:** Ferdi Asım Hellaç

Kalkınma Ajansları ve Sağladıkları Teşvikler

Bölgesel gelişme uygulamaları ile bölge planlarının etkinliğinin ve başarısının yükseltilmesi, bölgelerin ülkemizin genel büyümesi, gelişmesine, refahına ve istikrarına katkısının artırılması, sosyal uyum ve adaletin temini ve değişen küresel rekabet şartlarına adaptasyonun sağlanması amacıyla, çağdaş gereklere uygun olarak, gelişmiş ülkelerde bir çok örnekleri görülen Kalkınma Ajanslarının (KA) kuruluşu ve işler hale getirilmesi gerekli görülmüştür.

1- Bölgeler arası gelişmişlik farklılıklar,
2- Yerel ve küresel rekabetteki değişimler,
3- AB'ye uyum sürecindeki yükümlülükler,
4- Finansal ve beşeri kaynakların rasyonel dağılımı zorunluluğu,
5- Çevresel duyarlılıktaki artış,
6- Yerel kalkınma ve örgütlenme taleplerinin artışı ve bu taleplerin etkin yönlendirilmesi ihtiyacı gibi nedenler,
7- Katılımcı,
8- Esnek bir yapıya sahip,
9- Teknik kapasitesi güçlü, yerel ve bölgesel gelişmeyi hızlandırmaya odaklı kalkınma birimleri konumundaki söz konusu kalkınma ajanslarının oluşumu ihtiyaçtan öte bir zorunluluk haline gelmiştir.

Bu açıklamalardan sonra Kalkınma Ajanslarını ve faaliyetleri nasıl gerçekleştirdiklerini soru cevap yöntemleriyle biraz daha iyi tanıyalım.

Kalkınma Ajansı nedir?

Kalkınma Ajansları bölgeler arası eşitsizliklerin azaltılması ve bölgesel kalkınmanın sağlanması için Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) koordinasyonunda kurulmuş özerk kamu kuruluşlarıdır. Kalkınma Ajansları doğrudan yatırım yapan uygulayıcı kuruluşlar değildir. Kalkınma Ajanslarının asıl görevi kamu, özel sektör ve Sivil Toplum Kuruluşları arasında işbirliğini destekleyerek yerel potansiyelin açığa çıkmasını sağlamaktır. Türkiye genelinde her biri Düzey 2 Bölgelerinde kurulan **26 adet** Kalkınma Ajansı mevcuttur.

İstatistiki Bir Sınıflandırma Olan Düzey Neyi Amaçlıyor?

İstatistikî bir sınıflamadır. Bölgesel analizlerin sağlıklı yapılabilmesi için geliştirilmiştir. Avrupa Birliği istatistikî sınıflandırma birimleri ile uyumludur. Bu sınıflamaya göre istatistikî açıdan Türkiye; 12 Düzey 1 Bölgesi ve 26 Düzey 2 Bölgesine ayrılmıştır. Bu ayrım bir idari sınıflama olmayıp istatistikî bir sınıflamadır. 5449 sayılı Kanun gereğince Kalkınma Ajansları Düzey 2 Bölgeleri esas alınarak kurulmuştur.

Kalkınma Ajansları Niçin Kuruldu?

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.

Kalkınma Ajansları, kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak amacıyla kurulmuştur.

Kalkınma Ajanslarının organizasyon yapısı

Kalkınma Ajanslarının organizasyon yapısı Kalkınma Kurulu, Yönetim Kurulu, Genel Sekreterlik ve Yatırım Destek Ofisleri olmak üzere dört unsurdan oluşmaktadır.

Kalkınma Kurulu'nun Aldığı Kararlar Ajans İçin Tavsiye Niteliğinde

Kalkınma Kurulu; bölgesel gelişme hedefine yönelik olarak; bölgedeki kamu kurum ve kuruluşları, özel kesim, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve yerel yönetimler arasında işbirliğini geliştirmek ve Ajansı yönlendirmek üzere kurulmuştur. Kalkınma Kurulu, toplantılarında Ajansın yıllık faaliyet ve iç denetim raporları, bölgenin sorunları ve çözüm önerileri, tanıtımı ve potansiyelini görüşüp, değerlendirilerek Yönetim Kuruluna önerilerde bulunmaktadır. En fazla 100 üyeden oluşan Kalkınma Kurulunun aldığı kararlar, Ajans için tavsiye niteliğindedir. Yapılan toplantıların sonuçları Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı'na raporlanmakta ve toplantıya ilişkin bir sonuç bildirisi yayımlanmaktadır.

Ajansın Yönetim Kurulu Kararlarının Önemi

Yönetim Kurulu Ajansın *karar organıdır*. Yıllık çalışma programını kabul etmek ve DPT onayına sunmak, yıl içinde ihtiyaçlara göre bütçeyi revize etmek, yıllık malî raporu ve kesinleşen bütçe sonuçlarını onaylamak, taşınır ve taşınmaz mal alımı, satımı ve kiralanması ile hizmet alımına karar vermek, altı aylık ara rapor ile yıllık faaliyet raporunu DPT'ye göndermek, Ajans bütçesini onaylamak ve DPT'ye göndermek, Genel Sekreterlik tarafından sunulan program, proje ve faaliyetlerin desteklenmesine ilişkin teklifler ile kişi ve kuruluşlara yapılacak yardımları onaylamak, Ajansa yapılacak bağış ve hibeleri kabul etmek, personelin işe alınması ve işine son verilmesine karar vermek, Genel Sekreterce belirlenen çalışma birimlerini ve bunlar arasındaki iş bölümünü onaylamak, Genel Sekreteri belirlemek ve DPT onayına sunmak, taşıt dışındaki taşınır malların alımı, satımı ve kiralanması ile hizmet alımı konularında genel sekreterin yetkili olacağı sınırları tespit etmek amacıyla kurulmuştur.

Yatırım Destek Ofisleri (YDO) nedir? Görevleri nelerdir?

Bulunduğu ilin iş ve yatırım ortamının yerli ve yabancı yatırımcılara tanıtımı ve teşvikiyle ilgilenen Ajans birimidir. Görevleri ile ilgili olarak Genel Sekreter'e sorumlu olan YDO'nun sunduğu tüm yatırım destek hizmetleri ücretsizdir.

Yatırım destek ofisleri; Bölge illerinde özel kesimdeki yatırımcıların, kamu kurum ve kuruluşlarının görev ve yetki alanına giren izin ve ruhsat işlemleri ile diğer idarî iş ve işlemlerini ilgili mevzuatta belirtilen süre içerisinde, ilgili mevzuatta bir süre belirtilmemişse öncelikle ve ivedilikle sonuçlandırmak üzere Yönetim Kurulu adına tek elden takip

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.

ve koordine edilmesi amacıyla kurulan Ajans birimleridir.

Ayrıca illerdeki yatırımları izlemek, ilgili mevzuattaki başvuru koşulları ve istenen belgeler doğrultusunda yatırımcıya bilgi vermek ve yol göstermek, başvurular hakkında ön inceleme yapmak, iş ve işlemler konusunda Valiliğe ve Genel Sekreterliğe bilgi vermek görev ve yetkilerine sahip; Ajansın faaliyet gösterdiği illerde kurulması öngörülen birimlerdir.

Kalkınma Ajanslarının mali kaynakları nelerdir?

Kalkınma Ajanslarının mali kaynaklarının büyük kısmı merkezi bütçeden aktarılan ödeneklerden oluşmaktadır. Geri kalan kısım ise Ajansın görev alanı içerisinde yer alan Belediyeler, İl Özel İdareleri ve Ticaret Sanayi Odalarının bütçelerinden aktarılan kurum paylarından oluşmaktadır.

Kalkınma Ajansı Avrupa Birliği (AB) İle İlgili bir kurum mu?

Kalkınma Ajansı AB ile doğrudan bağlantılı bir kurum değildir. Fakat katılım öncesi mali yardım aracı (IPA) programı başta olmak üzere AB'nin kalkınmaya katkı sağlayacak her tür imkânlarından bölgenin faydalanmasını sağlayacak faaliyetlerde bulunmak Ajansın işlevlerinden biri olacaktır.

"Bölge Planı" nedir?

Bölge Planı; bir bölgenin kalkınması amacıyla, ulusal düzeyde üretilen politika, plan ve stratejiler ile yerel düzeyde yürütü10 lecek faaliyetler arasındaki ilişkiyi belirlemek; yerel düzeyde yer alan kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu güçlendirmek; kamu, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek; bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak; kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve bölgesel program ve projelere temel oluşturmak üzere hazırlanan strateji, koordinasyon ve yönlendirme belgesidir.

Bölgenin sosyo-ekonomik ve fiziksel durumunun değerlendirilmesi, bölgedeki mevcut sektörlerin değerlendirilmesi, bölge içi alt bölgelerin değerlendirilmesi, bölgenin GZFT (Güçlü yanlar, Zayıf yanlar, Fırsatlar, Tehditler) analizinin yapılması, yereldekilerin talep ve ihtiyaçlarının belirlenerek çözümler üretilmesi, amaç, hedef ve stratejileri ortaya koyarak bölgenin gelişmesinin programlanması **Bölge Planı** yapılmasının amaçlarıdır.

Proje Nedir?

Belirli bir **yerde**, belirli bir **zaman** ve **bütçe** çerçevesinde, bir **başlama ve bitiş** noktasına sahip, önceden belirlenmiş **amaçlara** ulaşılmasını sağlayacak olan **faaliyetler** topluluğudur.

Mali Destek Nedir?

Desteklenecek proje veya faaliyetlerin gider bütçelerinin, belirlenecek oranlarda Ajans tarafından karşılanması amacını güden nakdi ödemedir.

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.

Ajansa sunulan projeye yönelik olarak ne kadar mali destek alınabilir?

Başvuru sahipleri, belirlenecek mali destek alt ve üst limitleri dâhilinde talep edecekleri mali destek tutar ve oranlarını bu limitlere uymak kaydıyla kendileri belirleyeceklerdir.

Bölgede desteklenecek alanlar hangi kriterler esas alınarak belirleniyor?

Destek verilecek alanların belirlenmesinde birden çok sektörü içeren ve bunlar arasında yatay ilişkileri en iyi şekilde kuran temalar (bileşenler) ve bölgenin mekânsal öncelikleri ile Dokuzuncu Kalkınma Planında yer alan gelişme eksenleri, yeni ulusal teşvik sistemi, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ile DPT arasında Kalkınma Ajanslarının verebileceği destek alanları konusunda yürütülen müzakereler ve Bölge Planının temel amaçları esas alınmaktadır.

Kalkınma Ajansı hangi destekleri sağlar?

Ajans, detayları yıllık çalışma programında ve başvuru rehberinde açıkça belirtilmek kaydıyla, yerel idarelerin, üniversitelerin, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşlarının, kâr amacı güden işletmelerin, kooperatiflerin, birliklerin ve diğer gerçek ve tüzel kişilerin proje veya faaliyetlerini Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği'nde belirtilen usul ve esaslar dâhilinde *mali* ve *teknik* destek olmak üzere iki şekilde desteklemektedir.

Bu Yönetmelik kapsamında Ajanslar tarafından uygulanacak **Mali Destek** türleri şunlardır:
1-**Doğrudan Finansman Desteği,**
2-**Faiz Desteği, Faizsiz Kredi Desteği.**

Ajans; adil, açık ve şeffaf kurallara tabi olmak ve kendisi tarafından yapılan herhangi bir proje teklif çağrısı ile ilişkilendirilmemek koşuluyla, yerel yönetimlerin başta planlama çalışmaları ile bölge plan ve programlarını uygulayıcı veya yerel kalkınma kapasitesini artırıcı faaliyetleri ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının ve bölgedeki sivil toplum kuruluşlarının yerel ve bölgesel kalkınmaya katkıda bulunabilecek çalışmaları için, mevcut imkânları çerçevesinde kendi personeli eliyle ya da zorunlu hallerde hizmet alımı yoluyla; eğitim verme, program ve proje hazırlanmasına katkı sağlama, geçici uzman personel görevlendirme, danışmanlık sağlama, lobi faaliyetleri ve uluslararası ilişkiler kurma gibi kurumsal nitelikli ve kapasite geliştirici **Teknik Destek** hizmetleri sağlayabilir.

Doğrudan Finansman Desteği nedir?

Doğrudan finansman desteği, Ajansın belirlediği usul ve kurallar çerçevesinde, belli proje ve faaliyetlere yaptığı karşılıksız yardımlardır.

Doğrudan finansman desteği, Ajansın esas itibarıyla proje teklif çağrısı yöntemiyle kullandırdığı desteklerden oluşur. Ancak Ajans istisnai olarak, proje teklif çağrısı yapmaksızın ve proje hazırlığı konusundaki yükümlülüklerinden bazılarını hafifletmek veya proje hazırlık sürecini doğrudan yönetmek suretiyle, doğrudan faaliyet desteği ve güdümlü

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.

proje desteği şeklinde de doğrudan destek sağlayabilir.

Doğrudan Faaliyet Desteği nedir?

Bölgenin kalkınması ve rekabet gücü açısından önemli fırsatlardan yararlanılmasına ve bölge ekonomisine yönelik tehdit ve risklerin önlenmesinde acil tedbirlere yönelik faaliyetlerin proje teklif çağrısı yöntemi uygulanmaksızın doğrudan desteklenmesidir.

Bu desteğe; yerel yönetimler, üniversiteler, diğer kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, birlikler ve kooperatifler başvurabilir.

Güdümlü Proje Desteği nedir?

Bölgedeki girişimcilik ve yenilikçilik kapasitesini geliştirecek nitelikteki iş geliştirme merkezleri, teknoparklar, teknoloji geliştirme merkezleri ve işletmelerin ortak kullanımına açık fuar, ticaret merkezi, sergi salonu, laboratuvar ve atölye gibi büyük bütçeli altyapı ve/veya işletme desteklerini içeren, stratejik önem taşıyan, projelere Ajansın öncülük edip ve koordinasyonunu üstlenmesi ile proje teklif çağrısı yöntemi uygulamadan doğrudan mali ve teknik destek sağlamasıdır.

Yerel yönetimler ve mahalli idare birlikleri, üniversiteler, meslek okulları, araştırma enstitüleri, diğer kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları, organize sanayi bölgeleri, endüstri bölgeleri ve küçük sanayi siteleri, sivil toplum kuruluşları başvurabilir.

Faiz Desteği nedir?

Faiz desteği, kâr amacı güden gerçek ve tüzel kişilerin ilgili aracı kuruluş ile Ajans arasında imzalanacak protokolde belirtilen nitelikteki projeleri için, ilgili aracı kuruluşlardan alacakları krediler karşılığında ödeyecekleri faiz giderlerinin, Ajans tarafından karşılanmasını öngören karşılıksız yardımdır.

Bu destekten Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ), çiftçi ve çiftçi grupları, serbest meslek sahipleri yararlanabilir.

Faizsiz Kredi Desteği nedir?

Faizsiz kredi desteği, Ajans tarafından kâr amacı güden gerçek ve tüzel kişilerin ilgili aracı kuruluş ile Ajans arasında imzalanacak protokolde belirtilen nitelikteki projeleri için, ilgili aracı kuruluşlar eliyle kredi verilmesidir.

Bu mali destek Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği ve Destek Yönetim Kılavuzundaki usul ve esaslar dâhilinde Ajans tarafından sağlanır ve mali destek faiz ödenmeksizin taksitler halinde geri ödenir. Bu destekten Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ), çiftçi ve çiftçi grupları, serbest meslek sahipleri yararlanabilir.

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.

Proje Teklif Çağrısı nedir?

Proje teklif çağrısı, belirli bir destek programı kapsamında, nitelikleri net bir şekilde belirlenmiş olan potansiyel başvuru sahiplerinin, önceden belirlenen konu ve koşullara uygun olarak proje teklifi sunmaya davet edilmesidir.

Başvuru rehberi nedir?

Ajans tarafından Teklif Çağrıları kapsamında başvuru sahipleri için hazırlanan, destekten yararlanabilecek gerçek ve tüzel kişileri, başvuruda bulunabileceklerde aranan şartları, başvuru ve yararlanma şekil ve şartlarını, destek konusu öncelik alanını, destekten karşılanabilecek uygun maliyetleri, seçim ve değerlendirme kriterlerini, eş finansman yükümlülüklerini, standart başvuru belgelerini ve diğer gerekli bilgileri, ayrıntılı, açık ve anlaşılır bir dille açıklayan rehber belgeye denir.

Başvuru Sahibi kime denir?

Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde Ajanstan proje veya faaliyet desteği almak üzere Ajansa başvuran gerçek veya tüzel kişilere denir.

Eş Finansman Nedir?

Ajans tarafından desteklenen proje veya faaliyetlerde harcanmak üzere, yararlanıcı tarafından sağlanması taahhüt edilen nakdi katkıdır.

Eş finansman başka bir kuruluştan sağlanabilir mi?

Başvuru sahibinin, proje eş finansmanını, proje ortaklarından, iştirakçilerden ve/veya üçüncü taraflardan sağlayacağı nakdi katkılar ile karşılayabilmesi mümkündür. Her halükarda, sözleşmeyi imzalayan taraf olması sebebiyle, eş finansman yükümlülüğü yararlanıcının kendi taahhüdü hükmünde olup, yerine getirilmemesi durumunda yararlanıcı bizzat sorumlu olacaktır.

Eş finansman İçin banka kredisi alınabilir mi?

Evet, alınabilir ancak söz konusu krediye tahakkuk edebilecek faiz borcu “uygun olmayan maliyet” olarak değerlendirileceğinden başvuru sahibinin kendi sorumluluğundadır.

Kalkınma Ajansı Eş finansmanın sağlanmasında yardımcı olabilir mi?

Hayır. Proje bütçesinin Kalkınma Ajansı tarafından karşılanacak olan destek miktarı dışında kalan tutarı, sözleşmeyi imzalayan taraf olması sebebiyle, Başvuru Sahibi tarafından eş finansman olarak karşılanmalıdır.

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.

Başvuru Sahibinin, proje eş finansmanını, proje ortaklarından, iştirakçilerden ve/veya üçüncü taraflardan sağlayacağı nakdi katkılar ile karşılayabilmesi mümkündür.

Proje Teklif Çağrısı kapsamında Mali Desteklere nasıl başvurulur?

Kalkınma Ajansı tarafından yürürlükte olan mali destek programlarına ilişkin başvurular matbu formların doldurulup Ajans hizmet binasına elden teslim edilmesi veya kargo veya posta yoluyla gönderilmesi suretiyle yapılmaktadır. Mali destek programlarına ait belgeler Ajans'ın internet sitesinden veya Ajans hizmet binasından temin edilir. Ayrıca bilgilendirme ve eğitim toplantılarında başvuru rehberleri temin edilebilir.

Mali Destek Programlarına ilişkin son başvuru tarihi ve saati teklif çağrısı kapsamında ilan edilip; tüm yazılı belgelerde, Ajansın internet sayfasında ve başvuru rehberlerinde yazılı olarak, bilgilendirme toplantılarında ise sözlü olarak potansiyel başvuru sahiplerine bildirilir. Bu tarih ve saatten sonra teslim edilen projeler, Ajans tarafından kesinlikle değerlendirmeye alınmaz.

Proje Başvuruları Nasıl Değerlendirilir?

Proje başvuruları beş aşamadan oluşan bir değerlendirme sürecinden geçmektedir;

1. Aşama: Ön İnceleme
2. Aşama: Teknik ve Mali Değerlendirme
3. Aşama: Değerlendirmenin Kontrolü
4. Aşama: Proje Bütçe Tutarlarını İnceleme/Gerekli
5. Aşama: Yönetim Kurulu Onayı

Mali Destek Programları İçin ayrılan kaynak miktarı, her İle eşit mi dağıtılır?

Projeler değerlendirilirken yalnızca Başvuru Rehberinde belirtilen değerlendirme kriterleri baz alınacak olup, desteklenecek projelerin bölge illerindeki dağılımı gözetilmeyecektir.

AB, TÜBİTAK gibi kurumlardan hibe desteği almış ve desteği devam eden projelere Kalkınma Ajansı tarafından da destek sağlanır mı?

Kalkınma Ajansı; Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası, Bakanlıklar (TKDK ve KOSGEB desteklemeleri dahil), Elçilikler, Vakıflar ve dernekler gibi ulusal ve/veya uluslararası fonlardan kaynak almakta olan projelere Mali Destek sağlamayacaktır.

Yapımına daha önceden başlanmış projeler desteklenir mi?

Kalkınma Ajansı ile sözleşme imzalanmadan önce başlatılan veya aynı faaliyet için diğer kaynaklardan finanse edilen projeleri desteklemeyecektir.

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.

Başka bir kamu kuruluşu tarafından hazırlanmış ve uygulanmaya başlanmamış bir proje Ajans tarafından desteklenir mi?

Evet. Başvuru Rehberinde yer alacak programın hedef ve öncelikleri ile bu rehberde belirtilecek proje faaliyetleri için uygunluk kriterleri ile uyumlu her türlü proje teklifi sunulabilir. Projenin hazırlık çalışmalarının kim tarafından yapıldığı Ajans açısından önemli değildir. Ancak Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası, Bakanlıklar, Elçilikler, Vakıflar ve dernekler gibi ulusal ve/veya uluslararası fonlardan kaynak almakta olan projelere mali destek sağlanmayacaktır.

Proje konusu belirlenirken, kurumun yetki/görev alanı konuları İçinde olması gerekli mi?

Evet, proje faaliyetinin proje sunan kurum/kuruluşun görev ve yetki alanı içerisinde bulunması gerekmektedir.

İzleme ve değerlendirme nedir?

Ajansın desteklediği program, proje ve faaliyetlerin öngörülen amaç ve hedeflere ulaşılması amacıyla, düzenli ve sürekli olarak veri toplanması, uygulamaya ilişkin risklerin önceden tespit edilerek düzeltici ve önleyici tedbirlerin alınması, uygulama performansının takip edilmesi ve denetim faaliyetlerinin yapılabilmesine imkân verecek bilgilerin kayda geçmesini sağlamak üzere yürütülen, tarafsız yönlendirme ve takip faaliyetidir.

Daha fazla bilgi almak için **iletişim** sayfamızdan bize ulaşabilirsiniz.

Ferdi Asım Hellaç
Mali Müşavir

Kaynak : https://hellac.com/blogdetay/kalkinma-ajanslari-ve-sagladiklari-tesvikler
Erişim Tarihi : 01.11.2026

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.